

PREVENTIVNE INTERVENCIJE USMJERENE PREMA OBITELJI - pregled programa -

Martina Ferić

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Odsjek za poremećaje u ponašanju

SAŽETAK

Glavni cilj rada je dati prikaz programa namijenjenih jačanju obitelji u sklopu "1999 Strengthening Americas Families Project" te uvid u slične programe u Republici Hrvatskoj. Uz opis programa navedeni su suvremeni koncepti koje je potrebno sagledati pri postavljanju programa namijenjenih obiteljima na različitim razinama intervencija te pri implementaciji i evaluaciji programa kao i principi učinkovitih programa namijenjenih obiteljima. Opisani principi imaju osnovu na evaluaciju mnogobrojnih projekata, odnosno programa. Također, ističe se potreba za uvidom u programe koji se provode u Hrvatskoj kao i potreba za sustavnim razvijanjem novih programa. I na kraju, naglašen je pomak pri videnju promišljanja programa namijenjenih obiteljima prema pomaku fokusa s djeteta na njegovo uže i šire okruženje, s deficita na jake strane obitelji te potreba za partnerstvom programa i službi u lokalnoj zajednici i pružanje sveobuhvatne pomoći na svim razinama.

Ključne riječi: preventivne intervencije, programi namijenjeni jačanju obitelji, pregled programa

1. UVOD

Intervencije¹ usmjerene prema djeci i mladima u riziku te onima s već izraženim poremećajima u ponašanju danas dobivaju novije smjernice. Pristup koji se temeljio samo na individualnim problemima ili patologiji odavno je napušten. Intervencije kakve danas imamo uključuju osim djeteta i njegovo uže i šire okruženje. Ovakvo postavljanje programa je sasvim logično budući rizici ili već izraženi poremećaji u ponašanju koje manifestira dijete ne postoje u vakuumu već su velikim dijelom i posljedica kompleksne interakcije između pojedinca i njegovog fizičkog i socijalnog okruženja (Hill i Fortenberry, 1992). Obitelj, institucije u društvu, zajednica, vršnjaci - sve su to okruženja u kojima dijete raste i razvija se te mogu pozitivno ili

negativno utjecati na njega. Nadalje, kad govorimo o cijeloj paleti intervencija, odnosno programa, postavlja se pitanje koliko je učinkovito djelovati na dijete a izostaviti istodobno djelovanje na njegovo, barem, uže okruženje. Programi koji pokazuju učinkovitost postavljeni su "široko" i pokušavaju obuhvatiti što veći broj čimbenika (okruženja) koji se nalaze oko djeteta.

Obitelj kao primarno djetetovo okruženje postaje čimbenik od posebne važnosti pri osmišljavanju programa. Poremećaji u ponašanju djece i mladih su jedan od poremećaja koji je često opisan u relaciji s narušenim funkcioniranjem u obitelji (Pillay, 1998). Visoka razina disfunkcije u obitelji pronađena je u obiteljima gdje dolazi do fizičkog i emocionalnog zlostavljanja među part-

1 Pod pojmom intervencije podrazumijevaju se programi i aktivnosti usmjerene prema djeci i/ili obiteljima na području primarne prevencije i ranih intervencija te intervencije namijenjene visoko rizičnoj djeci i mladima odnosno njihovom obiteljima.